

Regelbunden tillsyn i Överumsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerviks kommun och besökt Överumsskolan den 24 september 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Den regelbundna tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

På de punkter där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 26 juni 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Överumsskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Tabell 1: Antal elever på Överumsskolan

Överumsskolan	Antal elever
Förskoleklass	19
Grundskola	220

Källa: Uppgifter från skolan, 2008-12-18

2 (13)

Utbildningen på Överumsskolan omfattar förskoleklass och grundskolan årskurserna 1–9. Till årskurs 7 kommer elever från Ukna och Loftahammars skolor. I skolan går också elever mottagna i den obligatoriska särskolan. För skolans ledning finns en rektor och en biträdande rektor.

I skolan finns även skolbarnsomsorg. Denna verksamhet granskas på kommunövergripande nivå och beskrivs och bedöms i separat verksamhetsrapport.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs.

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Överumsskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	198,7	185,7	202,4	190,3	196,3	199,4	204,3	209,3
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	75,5	69,8	75,7	73,7	85,7	74,9	75,8	76,6
Andel (%) behöriga till nationellt program	93,9	95,3	89,2	92,1	94,3	87,1	88,6	88,9

Källa: Skolverkets officiella statistik, 2008-12-09

Kommentar och bedömning:

Antalet elever i varje årskurs är relativt litet vilket gör att statistiken bör tolkas med försiktighet.

Lärarna följer på individnivå upp resultaten i alla ämnen men skolan saknar, för de lägre åldrarna, sammanställningar av elevernas kunskapsresultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska. Detta beskrivs och bedöms under avsnittet kvalitetsarbete.

Enligt skolans egna uppgifter låg andelen elever som uppnådde kravnivån på de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska i årskurs 5 mellan 71 och 81 procent år 2007 och mellan 76 och 82 procent år 2008. Skolan har mot

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

bakgrund av resultaten genomfört förändringar av undervisningen i syfte att öka måluppfyllelsen. Skolan har t.ex. inlett ett arbete med att öka elevernas läsförståelse och en satsning på att få en röd tråd i matematikundervisningen genom hela grundskolan har genomförts.

Under åren 2004–2008 ligger det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 under rikets värde. Däremot har andelen elever behöriga till nationellt program legat i paritet med eller över det genomsnittliga värdet för riket under samma period. Andelen elever som nått målen i samtliga ämnen varierar mellan åren. År 2008 låg detta värde över det genomsnittliga värdet för riket (tabell 2).

Flickorna har de allra flesta åren ett högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna. Skolan har uppmärksammat detta och har inlett ett utvecklingsarbete för att förbättra pojkarnas resultat. I detta arbete ingår bland annat att skolan delar upp flickor och pojkar var för sig i ämnena svenska samt i idrott och hälsa under ett undervisningspass per vecka.

Enligt skolans uppgifter för åren 2005–2008, varierade andelen elever som uppnådde minst Godkänt på de nationella ämnesproven i årskurs 9 i engelska, matematik och svenska mellan 92 och 100 procent för samtliga prov förutom det nationella provet i matematik år 2008 där andelen elever som nådde minst Godkänt var betydligt lägre 80 procent.

Vid en jämförelse av betygsresultat och resultat från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik för åren 2005–2008 visar dessa en god överensstämmelse, undantaget matematiken år 2008.

Det är positivt att skolan har förbättrat sitt resultat vad gäller andelen elever som nått målen i samtliga ämnen. Trots detta visar resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 samt den samlade resultatbilden i årskurs 9 att skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

- 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.2.3 Lärarna upprättar en framtidsytande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt grundskoleförordningen, i sin lydelse före den 15 juli 2008, ska läraren i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I de individuella utvecklingsplanerna finns mål som inte i tillräcklig utsträckning är kopplade till de nationella målen. Det kan t.ex. stå att eleven ”behöver arbeta mer med att tänka på att försöka hålla koncentrationen uppe”. Det finns även mål som helt saknar beskrivning av hur de ska nås. Skolan behöver vidta åtgärder så att samtliga planer uppfyller styrdokumentens krav. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i 7 kap 2 § grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan bland annat ändrats på så sätt att en sådan plan inte enbart ska vara framtidsytande. Den ska också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne. Dessa omdömen får vara betygslänkande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Se vidare Skolverkets allmänna råd 2008 om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

6 (13)

- 1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnet. Betyg ska inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. I dessa fall ska en skriftlig bedömning av elevens kunskaper i ämnet eller ämnesblocket ges. Av bedömningen kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Kvaliteten på de skriftliga bedömningarna (f.d. skriftliga omdömen) varierar. En del bedömningar beskriver på ett bra sätt elevens kunskaper medan andra bedömningar helt saknar sådana uppgifter.

Skolan behöver vidta åtgärder så att alla skriftliga bedömningar uppfyller grundskoleförordningens krav.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

- 1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

- 1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

- 1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att

8 (13)

behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

I skolan finns en variation i kvaliteten på åtgärdsprogrammen. I de flesta åtgärdsprogram redovisas hur behoven ska tillgodoses. Det finns dock åtgärdsprogram som innehåller mål som inte åtföljs av någon beskrivning av hur behovet av stöd ska tillgodoses. Detta behöver åtgärdas.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. De planerade insatserna ska ha en tydlig koppling till relevant

diskrimineringsgrund.

Överumsskolan har en likabehandlingsplan som till stora delar uppfyller lagens krav. Planen saknar dock en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för de insatser som avses att påbörjas och genomföras under det kommande året. Detta behöver åtgärdas.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen (1985:1 100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567).

Detta innebär att verksamheterna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk. Det finns dock inget som hindrar att verksamheterna för samman de planer som ska upprättas till ett dokument.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av grundskoleförordningen framgår att som språkval ska erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. En kommun är skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits enligt första stycket, om minst fem elever väljer språket och eleverna kan bedömas ha möjlighet att fortsätta studierna i språket på gymnasieskolan.

I Överumsskolan erbjuds eleverna som språkval franska och tyska. I andra

10 (13)

grundskolor i Västerviks kommun erbjuds eleverna franska, tyska och spanska. Eleverna i Överumsskolan ska således också erbjudas dessa tre språk. Detta behöver åtgärdas.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

- 3.3.1 Rektorn är förtrogen med verksamheten och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt provas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rek-

12 (13)

torn har ansvaret för skolans resultat.

Som tidigare nämnts följer lärarna på individnivå fortlöpande upp resultaten i alla ämnen. För de lägre åldrarna sammanställs, på skolnivå, endast resultat inom ämnena svenska, engelska och matematik. Konsekvensen av detta är att skolan inte kan göra en samlad bedömning av måluppfyllelsen i de lägre åldrarna och att arbetet med att utforma adekvata åtgärder för att förbättra skolans resultat i samtliga ämnen försvåras.

Skolan behöver vidta åtgärder för att få en samlad bild av kunskapsresultaten i de lägre åldrarna.

Ansträngningar görs på Överumsskolan för att anpassa utbildningen till elevernas behov. Personalen arbetar på olika sätt med att individanpassa undervisningen. Trots detta ligger skolans genomsnittliga meritvärde i årskurs 9 under både kommunens och rikets värde och andelen elever som inte når Godkänt i alla ämnen ligger på 15 procent. Skolan behöver därför ytterligare förbättra arbetet med att följa upp och utvärdera verksamheten för att kunna öka måluppfyllelsen.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Överumsskolan har två kvalitetsredovisningar för 2007, en som omfattar förskoleklass, årskurserna 1–5 samt fritidshemmet och en som omfattar årskurserna 6–9. Kvalitetsredovisningarna beskriver verksamhetens förutsättningar och arbetet i verksamheten. Det finns bedömningar av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och skolans arbete samt måluppfyllelse med normer och värden tas upp. Till viss del redovisar skolan även de åtgärder som man avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

I skolans kvalitetsredovisning redovisas kunskapsresultat för förskoleklass och årskurserna 1–5 en bedömning utifrån materialet "Språket lyfter" samt resultaten för de nationella ämnesproven i årskurs 5. Kunskapsresultaten dokumenteras dock alltför begränsat. Uppföljning av kunskapsresultat i fler ämnen än svenska, matematik och engelska måste redovisas. Detta behöver

åtgärdas.

I kvalitetsredovisningen för årskurserna 6–9 redovisas en bedömning av måluppfyllelsen i fler ämnen än engelska, matematik och svenska. Den innehåller också en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen förverkligas samt förslag till åtgärder för fortsatt utveckling.

Det saknas tydlig koppling mellan bedömningen av måluppfyllelsen och de åtgärder som skolan beskriver. Detta behöver skolan åtgärda.

Datum

Ort

2009-03-26

Linköping

Ingela Djurberg

Leif Magnusson